

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló.—1.—2.º

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca. Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca. l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

Parla En Revenjoli. Escoltau i oïren Rosari de St. Crespi

L'hauem de fer passar an aqueys mals taconers d'anticlericals, perque deixen una feyna molt baldrumera, que no es rebedora en via neguna. Com a misatges rematats d'En Barrufet, que no's senyen may ab sa man dreia i per aixó les esguerren totes, no hi haurá altre remey que arrambarlos aquest Rosari que's mestres de sabateria solen tenir tant per má per divertir ets aprenents bajoques i cap-esflorats. ¡Hala, ido! parau, anticlericals!

I

Es grans carronyes

E-hu son per tot es lerroixistes; no están bons en no pernatjar contra freres i monges; i si no'le-e poren llevar des mitx, malevetgen donarlos matadura tota sa que poren. Ja sabeu que's freres de St. Juan de Deu tenen a St. Baudili del Llobregot, devora Barcelona, un Manicomi o Bogeria des millors d'Europa. Sa Diputació de Barcelona subvenciona tan notable establiment p'és gran bé que fa an aquella gran ciutat i a tota Espanya. Idó bé quatre diputats lerroixistes que hi ha, que sembla que no més son a sa Diputació per moure escándol i posar reclaus i sobams a tota cosa bona,—se passaren p'és carabassot de fer botir aquells freres des Manicomi de St. Baudili, acusant-los de que hu duyen malament i qu'allo era tudar es diners de sa Provincia. Sa Diputació hi enviá una comissió de metges i hi anaren també's Diputats, i tot e-hu trobaren en-dere, tot ben encitronat i a punt de pastormia. Per lo qual dimegres de s'altra setmana sa Diputació de Barcelona tirá dins es covo des papers dolents sa proposició des Diputats lerroixistes, i declará que's Freres de St. Juan de Deu duen admirablement es Manicomi de St. Baudili del Llobregat.

II

Ja está fet des Jesuites!

Sí, ja está fet d'ells. Aquesta vegada sí que no'n romandrà cap per nat senyal. Sa guerra que's anticlericals els havien feta des sigle XVI, que vengueren en el mon, fins ara, una guerra feresta de tot, servintse contra's Jesuites de totes ses males passions des grans, petits i mitjansers, essent sempre sa guerra contra's Jesuites sa preocupació més fonda des misatges d'En Barrufet; idó aqueixa guerra ara será més forta que may perque es paperot republicanot de Ciutat l'ha prese per conta seu, i mos ho diu ben clar, que no sols será «guerra sensa cortar», sino «dins es

fogó («en el hogar») «i an es camp». I será tan forta i «sanguinosa dins sa vall com dalt sa cucuya, dins es baixest com demunt es pujol, tan de nit com de dia, tan sí només corre una mica d'embotol com si bufa una venteguera desfeta, cara a cara i per derrera i de costat». ¿No us ho deya jo que será feresta i espatarrant aqueixa guerra? Allá on es segur que's paperot republicanot atacarà més fort, será «dins es fogó», això sí hi ha tayades que hi coguen o altra cosa de menjar. Perque en son estats sempre afectats, una cosa fora mida, de tayades es republicans. I allá ont també farà matx es paperot, será «an es camp». S'abordará a s'erba, qu'és es seu past natural, i hu des-solará tot, fins ses rels. ¡Es republicanots sempre en son estats afectats de vert.

A un cert poble de Mallorca es republicanetxos bobians tenien un republicanot foraster, i li passaven un bon diari per que les publicás un periódic i els-e fés anar avant es partit. I aquell forasterando era tan poca vergonya, que de tant d'anar a un bordell, arribá a mudars'hi, per guanyar passes sens dupte. Figurau quin escándol no havia d'esser alló! Idó heu de creure i pensar qu'un parey de persones de bé agafaren un d'aquells republicanetxos bobians, que, fora de ses idees republicanes, era així meteix un homo de ca-seua, i li digueren:—Homo sant de Deu! ¿I consentireu qu'un que teniu per mestre i cap des vostro Partit, no sols freqüenti ses cases públiques, sino que hi visca?—I ¿quina sortida vos creys que va tenir aquell republicanetxo bobia? Idó va dir:—¿I que voleu que vos diga? Sa república e-hu du an aico!—Sí, tenia raó aquell republicanetxo bobia: sa república hu du de pegar fort an es vert. Sí, [a tots «es camps» aont e-hi ha belquena de vert, es republicans e-hi solen fer «una guerra sensa cortar» an es Jesuites, a lo que's Jesuites prediquen, a sa Moral, a l'Evangeli, a Deu.

I diu es gran mentiderando de *El Ideal* que an es Jesuites «les varen treure de totes ses nacions», i que «es Papes» «les condemnaren».—¿Que deys, germá? Es fals i mentida això que deys! ¿Quant fone que «les varen treure» «de totes ses nacions»? ¿Quant ni aont «es Papes les condemnaren»? ¿Quins Papes foren aqueys? Veyam si sou capaços d'anomenarlos!—També es una solemne mentida lo altre que deys que's Jesuites «han cosregut tot lo mon, sembrant máximes perniciosas». ¿Quines son aqueixes «máximes»? Veyam! digaulesmos, per un gust!—¿I teniu pit per tirarlos en cara que «foren mestres de Voltaire i Diderot»? Sí, es Jesuites an aqueys grans infames els ensenyaren ses coses bones que sabien, les mostraren d'es-

criure bé i pensar bé; pero llavo Voltaire i Diderot se passaren an es moro, vuy dir, se feren misatges d'En Barrufet, i posaren an es servici de l'inferr i contra l'Esglesia de Deu es seu gran talent, que Deu les havia donat, i es Jesuites els ho havien anostrat per servir Deu, no per ferli la guerra. ¿Quin mal feren ab aixó es Jesuites? No feren més que bé an aquells grans noninguns, vertaders dimonis de la terra. Es d'ells, esclusivament d'ells, i no des Jesuites, sa responsabilitat de tot es mal que feren, que fan encara ab sos llibres infernals que deixaren escrits i que encara duen ánimes a l'inferr a forollons.

III

Gloses aygordenteres

En posa dissapte un ratx es paperot republicanot de Ciutat, firmades d'un tal B. Champs d'Aur, que sembla ni més ni pus es nom d'aquell catdrátic de Monti-Sion, es republicanament famós D. Baltasar Champsaur. ¡Mirau que de gloses carronyes en corren moltes p'el mon, sobre tot p'és paperots republicanetxos i socialistetxos! pero de més carronyes que ses que enteferra aqueix Champs d'Aur an es pobres lectors de *El Ideal* sobre «Los Niños del Hospicio», no sabem si n'haviem vistes may. Sa veu que's qui les se va treure des carabassot, no anava tot sol, que havia escapat fort an es flasco de s'aygordent de picapedrer, qu'és es més xerec de tots. ¡Pobre *Poesia* en mans de republicanetxos!

IV

Tornemhi, Tonina!

Es paperot republicanot de Ciutat no se'n pot consolar de s'estreta feresta que se'n va du de LA AURORA sobre allo que digué ell dia 13 de janer que «tota oració era una petició d'indult» «dirigida a favor des culpables» «a sa Justicia Suprema» de Deu, cosa qu'ell meteix dia 27 de dit més va dir que no era vera, i mos posá un fals testimoni atribuintmos una barbaritat feresta que may hem dita, gracies a Deu, aixó es, que noltros dia 21 de janer haviem dit que «negú es capaç de citar un sol cas de misericordia del Senyor». Lo que noltros diguérem dia 20 de janer i deym avuy es que negú es capaç de citar ni un sol cas de que Deu, després de dictar una sentència de condemnció eterna contra's pecador que's mor sense esserse penedit degudament [des seus peccats mortals, haja indultat tal pecador de sa pena eterna de l'inferr. ¿Es aixó negar que existesca cap cas de Misericordia del Senyor? En via neguna. Sa Misericordia del Senyor, jo escriguedoretxos de *El Ideal*, més ignorants i més tudosses qu'un sauló

en materies relligioses! es sempre abans de fer sentència an es judici particular que té lloc per cada fíy d'Adam an es moment de morir. Arribat es moment de dictar tal sentència, s'acaba per aquell fíy d'Adam es temps de Misericordia del Senyor. Fins llavo l'ha esperat tota la vida sa Misericordia del Senyor. Si ell no se'n ha aprofitat, es perque no ha volgut. Si allá li surt sentència de condemnció eterna, condemnat queda eternament, sensa remisió ni indult de cap classe. I aixó es lo que demana sa Justicia Suprema de Deu; i sa raó natural dicta qu'ha d'esser així per fersa. Seria negar s'existencia de Deu suposar que deixa's mal sense cástic. Si Deu no castigava es mal i no premiava sa virtut; si deixava sense es seu cástic corresponent es mal que s'homo vol cometre a totes passades, fentse trons de tota sa Misericordia i Bondat de Deu; si Deu no castigava es mal que fa s'homo sense volerse'n penedir may i morintse obstinat en fer tal mal; si Deu no castigava aqueix mal,—resultaria es més gran des desbarats, es més gros d'ets absurts, es més ferest des desgavells: es dolents en sortirien ab la seua; Deu resultaria vengut i humiliat per ells; Deu no les hauria pogut donar es cástic que's mereixien. I si poguent, no los ho donava, no peneditse'n ells ni demanant'hi perdó, resultaria encara es desbarat, s'absurt, es desgavell, molt més gran, molt més gros, molt més ferest: Deu seria còmplic des mal, fomentaria es mal, favoriria es mal, convidaria la gent a obrar mal. Tot aixó faria si no'l castigava així com pertoca, ab penes eternes i sense indult de cap casta, sempre que no hi haja de part des pecador sa penitencia que pertoca abans de sortir d'aqueix mon. Aixó es en sustancia lo que ensenya sa Relligió Catòlica sobre sa Justicia i sa Misericordia de Deu. Conforme aixó parlárem dia 20 i 27 de janer, i avuy mos sostenim a lo meteix, i mos hi sostendrem sempre, mentres Deu no mos deix de la seua Má. Ara bé, ¿quina culpa tenim noltros si es paperot republicanot de Ciutat no entén gota d'aqueixes coses, i ab sa seua feresta ignorancia entén negre allá ont noltros deym blanc, i entén blanc allá ont deym negre? ¿Per que ha de voler dirhi la seua en coses de relligió, si no'n sap palada? ¿Que vaja una temporada a sa Doctrina, que's diumenges de capvespre fan a cada Parroquia o que compri aquella *Doctrineta* que només val 10 cèntims; i en sebre la bé, llavó ja parlará, no com ara, que no bada boca que no encivell un doy, una arriessa o una batayonada.

No ¡escriguedoretxos de *El Ideal*! no es ver que noltros hágem incorregut en cap contradicció en tot quant

hem dit sobre sa Misericordia del Senyor, com suposau voltros, mentint. Hem dit sempre que sa Misericordia del Senyor es infinita, qu'umpl tot lo mon, que sa vida de cada homo no es més qu'una cadena de casos de Misericordia del Senyor; pero que tota aqueixa Misericordia del Senyor s'acaba p'es pecador que surt d'aqueix mon sensa haver volguda fer sa penitencia que li pertocava des seus pecats mortals, això es, s'acaba per tal pecador sa Misericordia de Deu desde es moment que's mor impenitent. ¿Aont es en res d'això sa nostra contradicció, grans bajoques d'escriguedoretos des paperot republicanot de Ciutat? ¿Voltros voler agafar LA AURORA en contradicció? Per agafar-lehi ¡sabeu que n'haureu de bovyar encara de roagons de pa! ¡Sabeu que hu sou encara de curts de gambals! I ¿que us heu figurat, grans titiners?

V

Queixa sensa fonament.

Se queixa *El Ideal* de que noltros diguésem que «es republicans son es protectors des criminals i d'ets assassins». Lo que diguérem i repetim, es que hu son protectors de tots es criminals i assassins que cometen crims i assassinats per fer entrar se república o aclamant sa república. Sí, això son es republicans, com e-hu han demostrat ab motiu d'ets horribles assassinats des Judge, Escrivá i Es-gotzi de Sueca, assassinats a Cullera dia 18 de setembre en nom de sa república. Protectors des criminals i assassins se demostraren es republicans i s'hi desmostren encara defensant es grans criminals, es grans assassins que feren sa *setmana tràgica* de Barcelona, aborronant el mon i deshonrant l'Espanya ab sos seus crims horribilissims. Sí, es republicans teneu sa gran desvergonya d'anomenar «gloriosa» sa *setmana tràgica* de Barcelona, aquell enfilay horrorós de robos, incendis, profanacions de cadàvers, assassinats. Es republicans fan sa defensa d'En Ferrer, que tenia per programa assassinar tota sa familia Reyat, tots es Ministres, tots es capitalistes, tots es militars, tots es capellans, totes ses monges, que proclamava ses bombes i sa dinamita com armes seues contra s'Autoritat, i que va promoure i dirigi es crims i assassinats de sa *setmana tràgica*, i per això el fustellaren dia 13 d'octubre de 1909. De manera qu'es ben ver que es republicans son es protectors nats des criminals i d'ets assassins que fan atentats i assassinats en nom de sa república, per fer triunfar sa república. Això diguérem i això repetim, perque es la pura veritat. No, no se'n poren queixar gens es republicans si deym això d'ells. Que no hu fassen, i no los ho direm.

VI

Prim de lloms

E-hi va ferm s'*Obrer Balear* sa uns quants dissaptes. Se veu que passa rusca. Es que's socialistes a Mallorca, gracies a Deu, duen es ca magre;

per això es seu paperot casi no fa ombra. Dissapte passat conta ab gran lulea una bal'landina que diu que feu s'altre dia un capellá d'un poble de Lleyda.—Bé ¿i que's dedueix contra sa Relligió perque un capellá de Lleyda ha feta una bal'landina? Si es ver que l'ha feta, per part nostra que li apliquin tot es rigor de sa lley, i mereixeria tota sa nostra reprovació. No, ¡escriguedoretos des paperot socialista! noltros clericals no estam disposats a defensar res que fassa negú, sia el qui sia, si no té defensar, si no es segons Deu mana. ¡Bons estam noltros per defensa lo que no s'ajust a sa lley de Deu!

I ara girem fulla. Si LA AURORA havia de posar totes ses bal'landines, polissonades, canallades, atentats, delictes i crims que fan es socialistes, poriem omplir tretze o catorze fuyes com ses de LA AURORA de grosses. Per lo meteix escriguedoretos des paperotsocialista, no vosentretengueu tant a tirar pedres a sa teulada des veynats, allá ont voltros la teniu de vidre, i plena de trenes i esmorrells. ¡De biduins! ¡quant e-hu sou biduins!

VII

Males llengos ¿no es ver?

Sa llamenten es paperots republicans de sa mala fama ab qu'está sa república de Portugal dins ses altres nacions. Ells e-hu espliquen dient que es mal que les volen es monárquics, qu'están conjurats contra aquella pobre república, i no s'aturen de calumniarla. Tal conjuració no existeix més que dins es carabassots republicans. Esmotiu de sa mala fama ab qu'está aquella república devant ses altres nacions, es que no fa petjada drete i que trepitja tots es drets i totes ses lleys, oprimint i tiranisant tots es seus contraris, com may sa monarquia havia perseguits es qui no eren monárquics. Es periòdics de més importancia d'Europa han alsada la veu contra ses barbaritats i tiranies horrenes de sa república de Portugal. Per mostra, retreurem lo que n'han dit, fa poc, dos periòdics inglesos i un francès, cap d'ells conservador, dos d'ells radicals. Un es *Daly Chronicle*, anglés, radical, qu'ha uberta una campanya a favor des presos politics de Portugal i contra es govern republicà que'ls etzufa; i diu aqueix periòdic que tals presos son «sa major part sacerdots, advocats, oficials i propietaris», i «son tractats pitjor que si fossen *apaches*» (es lladres d'ofici a París). «Molts d'ells s'están dins soterranis, que, per poc que plogui, s'umplen d'aygo. Ets aliments que'ls donen son dolentissims pe'sa salut; en quant a s'aygo no es bevedora». Si aquells pobres presos protesten, els-e passen dins altres presons molt pitjors, sense llum ni ayre, aont ses rates fan niu.—Un altre periòdic anglés diu: «Ets horrors que's feren a Nápols l'any 1851, les va fer una monarquia sa més esquinçada, que avorrria's principis, democràtics i volia descaradament es dret absolut de governar arbitrariament es seus súbdits. Ara ets abusos i es crims que's cometen a Portugal actualment es una

república jove que los comet i que s'encapirrona en passar per jove, i pretén tenir per base sa llibertat des poble i es govern des poble p'es poble».—I ara escoltau es periòdic francès *La Bataille Syndicaliste*, orgue des socialisme unificat. ¡Un periòdic socialista! ¿E-hu sentiu companys de s'*Obrer Balear*? Ido *La Bataille Syndicaliste* diu tot això: «Es republicans portugueses segueixen fent asades. ¡I tant que les mos havien ponderats! Es terror, s'esglay, s'aborronament reynen a Lisboa. Es republicans portugueses han conseguit provocar dins es poble que feu

sa revolució, s'odi a un règim que no li ha donat més que esclavitut i fusellaments.... Sa república portuguesa, que no estava consolidada, fa tots es possibles per que fins es més idólatres d'aquella forma de govern, ens hàgem d'alegrar es dia que desparega».

¿Els-e sentiu, ¡o republicanetxos! anaqueys rossinyols d'Inglaterra i de França? No, no son conservadors ni neots que parlen: son radicals, fins socialistes! I si es meteys radicals i socialistes en diuen això de sa república de Portugal ¿que n'han de dir ets altres?

DE TOTES ERBES

Sa retirada des socialistes

Qui fletgesca s'*Obrer Balear* de dissapte passat i sàpia de bona tinta es motiu p'el qual es representants socialistes han abandonat s'*Institut de Reformes Socials* en tò de «protesta honrosa», farà mitja riaya compassiva ¿no es ver? i dirá. Aqueix socialistes amaguen, si no tota, gran part de la veritat; no son sincers ab so afirmar que l'incumpliment de les lleys los mou a retirar-se de l'*Institut* i de les *Juntas locals de Reformes Socials*. E-hi ha més, falta dir lo principal, lo que més i primer los ha decidits a donar aquest cop.

¿Que no se compleix, com pertoca, la lley des *Descans* (*Dominical*)? Es cert. ¿Que se infringeix un sens fi de vegades la lley reguladora des *trabay de les aones* i des *nins*? Som es primers qui hu deplorem. Pero ¿i es per això no-mes que se retiren de l'*Institut* i de les *Juntas locals* i de les *Juntas d'Emigració*? Si no-mes es per això ¿per qué no se son retirats més prest? ¿per qué no havien protestat fort i de bona manera fins ara? ¿O es que fins ara no hi havia hagudes tantes infraccions d'aqueixes i altres lleys?

¡No! Es socialistes, radicals i demés parentel-la se retiren ara perque los tancaren fa algún temps, i d'orde judicial, les seues *Cazas del Pueblo* i la *Unió General de trayadores* per quant no estaven constituïdes conforme mana la lley, sense que an En Canalejas li haja llegut encara obrirles.

I això troben mal fet? ¿An això diuen injusticia? ¿troben qu'es un cas estrordinari qu'es Govern haja obrat d'aqueixa manera? ¡Ca! ja hi van errats! Segurament que en vint casos iguals, tots els jutjats i tots els Governes del mon farien i fan altre tant.

Idò es per això *sobre-tot* que protesten els socialistes i comparsa. Protestar i retirar-se per l'incumpliment de les lleys socials, no basta; cada dia se porien retirar. Pero es perque, amb aqueixa clausura de les grans *Cazas del Pueblo* i de la *Unió General*, los han ferit an es viu; això los cou; això los alsa de sa cadira. Lo qual ja no es lo meteix.

I, ¡com si los costás molta pena constituir llegalment aquastes societats revolucionaries!

Voldriem sebre per que es això? per que tenen tanta peresa d'entrar en regla? per que es que no gosen ni hi poren consentir?.. Es que ells, els igualitaris, pretenen constituir-se conforme a privile-

gi. Es que ells, els no-farsants, que no volen l'enviliment i degeneració dels esplotats, son els primers que indignen les consciencies honrades ab l'esplotació inicua qu'exerceixen demunt aqueix. Tan ver es això que ara passen de *vuyt* les suscripcions que té ubertes el seu orga caporal *El Socialista* de Madrit, totes per fins ben duptosos i sospitosos i discutibles. (I això no es tot [en questió d'esplotar]). Es que ells, qui tant criden i protesten perque romanen incumplides les lleys socials, son els primers qui no volen cumplir una lley fonamental i justa, una lley general i ordinaria.

VERA-VEU

Més ventays an En Juan Monserrat de Lluchmajor.

Seguiguem donant'hi, suposat que mos enviá a dir per D. Francese Mulet que hi passava tant de gust i tant de gust ab sos nostros ventays. I com noltros n'hi passam molt de donar'hi i ell diu que'n passa de rebre'n, no vos dic res si n'hi donarem pe'sa pellerenca més que no'n voldrá. ¡Hala, idò, parau, mestre Juan Monserrat lluchmajorenc! Tenim es tay an es *Comte d'Espanya*.

16.

Es Comte d'Espanya a's temps des liberals de l'any 20 ñns que caygueren.

Vàrem dir dia 27 de janer que's Comte d'Espanya, quant es lliberals el tregueren des Govern Militar de Catalunya tot d'una de pujar l'any 1820, se'n venia a Mallorca, pero no le hi deixaren desembarcar es lliberals, i se'n hagué d'anar a Menorca, i allá el tancaren dins es llatzaretó de Mahó. Se'n venia ell a Mallorca perque hi era casat ab una pubila i hereua de sa noble familia Rossinyol de Delta, de la qual ja tenia un fuy grandet, més envant segon Comte d'Espanya [que tot hom coneixia a Ciutat de veure'l per dins ses esglesies, i era respectat dins tot Mallorca p'es molt de bé que feya arreu arreu. No hem pogut aclarir quin temps estigué tancat an aquell llatzaretó es nostro general Comte d'Espanya. Sa seua familia aná allá per estar ab ell; i a Menorca's trobava quant, se derrerria de mars de 1822, el rey Ferrán VII li passá orde secreta d'anarse'n a París i fins a Viena per desempenyarhi comissions reservades devant el Rey de França i l'Emperador d'Austria i altres Sobirans contra's Govern i Corts lliberals d'Espanya, que no feyen tracte bo, cometent ses mil atrocitats contra tot lo diví i humá, deshonrant l'Espanya, fent passar el rey Ferrán per mil humiliacions. Es Reys principals d'Europa cercaven alliberarlo de tal Govern i de tals Corts, i Ferrán VII s'entenia ab ells devall devall, per més que de part defora aparentás esser molt constitucional. Ell passá orde an es

Comte d'Espanya que, com a Representant de sa Regència d'Urgell, alsada contra's Govern Constitucional i que actuava en nom del Rey, assistís an es Congrés Internacional de Verona. Així com es liberals desde l'any 1814 que caygueren, fins l'any 1820 que tornaren pujar, no feren més que conspirar i enforinyar per restablir sa *Constitució* de l'any 12, així es realistes, desde l'any 20 fins l'any 23 no feren més que conspirar per tornar-la, fentlos costat sempre el rey Ferrán, que devers es juny de 1822 autorisá es Marqués de Mataflorida per formar ab s'Arquebisbe Creus de Tarragona i es Baró d'Eroles una Regència per veure si tomarien es sistema constitucional, Regència que, quant ses partides realistes dia 21 de juny s'apoderaren de la Seu d'Urgell, se constituí allà i en va prendre's nom, entententse ab el Rey de França i ses altres Corts d'Europa per tomar el sistema constitucional que oprimia i deshonrava l'Espanya. Idò bé, aquesta Regència aná es Comte d'Espanya d'orde de Ferrán VII a representar an es Congrés de Verona, devers octubre de 1822, aont assistiren ets Emperadors de Rusia i Austria, es Reys de Prussia i Nápoli, Lord Wellington en representació del Rey d'Inglaterra i es Vescomtes de Montmorency i de Chateaubriand en representació del Rey de França. Es nostro Comte demanava que ses Potencies treguessen el Rey d'Espanya des poder des constitucionals, que'l tenien secrestat, i tot e-hu feyen anar a la bórxa. Ets Emperadors de Rusia i Austria estaven conformes i se posaren an es seu costat el Papa, el Rey de Nápoli, es Duc de Módena i sa Duquesa de Luca. França no's demostrava gayre a favor de sa Regència d'Urgell, però sí d'enviar un exèrcit per tomar es sistema constitucional, que no li agradava així com era. Inglaterra no's volia compromete gayre a favor del Rey ni contra's *constitucionals*. En definitiva, es Congrés acordá s'intervenció de ses Potencies per enviar es liberals d'Espanya a fregir ous de lloca, ja qu'era es favor més gros que les porien fer.

Bo es de veure que's Comte d'Espanya havia de tornar ben content des Congrés de Verona. França, qu'era s'encarregada d'alsar s'exèrcit d'intervenció, posa fil a la guya. Dia 6 de janer de 1823 ets embaixadors de França, Austria, Prussia i Rusia fan a sebre de part des seus Govern respectius an es Govern Constitucional d'Espanya que, si no reforma sa Constitució i no s'acaben ses violencies i faccions que destrossaven sa Nació, se retirarien, i vendria lo que vendria. Es Govern i ses Corts liberals contestee ab gran destrempansa, figurantse tenir an es seu costat tota sa Nació i que tot lo mon junt no'ls-e poria fer res. Dia 10 de janer aquells embaixadors demanen es passaport. Sa darrerria d'aquest més, ses partides realistes havien crescut tant per casi tota Espanya que entre totes devien pujar a coranta mil homos. Ses tropes liberals un cop vencien aquelles partides i altres cops ses partides vencien ses tropes liberals. Sa Regència d'Urgell no sabia treure d'aquella situació ses ventatges qu'eren del cas, per lo qu'es Comte d'Espanya i altres caporals realistes se'n decantaren, i es Govern de França deixá de ferli costat. Es Govern Constitucional comensava ab això a trobare ab aygo fins an es coll; sa primeria de mars, com ses partides realistes creixien fora mida i s'acostaven a Madrid, es Govern no's considerá segur an aqueixa capital, i acorda ab ses Corts passar a Sevilla, menantsen'hi el Rey, que en via neguna hi volia anar, però hi hagué d'allargar es coll, i allá arribá dia 10 d'abril ab la Real Familia, es Ministres i ses Corts.—Mentres tant, dia 14 de mars es Comte d'Espanya havia rebut s'encàrrec d'augmentar i organisar ses forces realistes, i hi va trebar i s'hi desteixiná a les totes. Ab això s'era acostat a sa frontera espanyola es Duc d'Angulema ab un exèrcit de prop de cent mil homos, i entrá dins Espanya p'el Bidasoa dia 7 d'abril. Ja hu crec que volaren a unirs'hi

ses partides realistes, que pujaven uns trenta cinc mil homos, que formaren algunes divisions, comandant es Comte d'Espanya sa de Navarra. Aquelles tropes, franceses i realistes s'estengueren per tots vents, sense trobar resistencia seria en lloc, sino tot lo contrari: casi per tot los rebien en trianf. Es que s'imensa majoria del país era antiliberal. Ses tropes *constitucionals* a algunas bandes provaren de resistir, pero casi per tot les va dir tort, i lo que feyen era buydar cap a Cádiz, perseguides p'es francesos i realistes, que dia 23 de matx ja foren a Madrid, i ja constituiren un Ministeri per governar, entesos ab el rey Ferrán que seguía a Sevilla en poder des constitucionals, que dia 11 de juny, perque no se'n volia anar ab ells a redosarse a Cádiz, el donen per *dement*, per botx, li posen una Regència, i el se'n duen lo endemá ab tota la Real Familia a Cadiz. Dia 21 de juny es francesos i realistes ja foren a Sevilla, rebuts en trianf p'es poble, i dos dies més tart ja foren devant Cadiz, bloquetjant la ciutat. Dia 21 d'abril (1823) ja l'havien fet an es Comte d'Espanya Virrey i Capitá General de s'exèrcit i reyne de Navarra ab totes ses facultats i prerrogatives annexes a tan alta dignitat, i dia 3 de juliol sa Regència o Govern realista de Madrid li manifestá sa gran satisfacció que li causaven «es generosos sentiments que l'animaven» an el Sr. Virrey i Capitá General fent gran elogi de «sa seua llealtat, commoguda devant s'escandalosa tropellia que sa facció revolucionaria cometé contra'l Rey nostro Senyor, traginant sa seua Real Persona i familia a Cadiz». I manava també la Regència que's donassen an es Comte d'Espanya les gracies p'es seus desitjos manifestats de que l'emprassen de qualsevol manera i en totes ses ocasions més arriscades i de més perill que ses operacions militars porien oferir per anar a llibertar el Rey de ses mans liberals. Dia 11 de juliol el fan Capitá General de s'exèrcit i reyne de Galicia, pero després trobaren que convenia més que seguís de Virrey de Navarra; perque havia sitiada la ciutat de Pamplona, en poder encara des constitucionals, pero que s'hi hagueren de rendir sa primeria de setembre, entranthi trianfent es Comte d'Espanya. Sembla que llavó li donaren ses claus de la Ciutat, com a recordansa d'haverla rendida, i que sa seua honorable familia, s'actual Comte d'Espanya, les conserva encara a Deffa de Sineu.

Com es realistes se veyen trianfants des liberals, en prenién sa revenja per tot d'una manera horrorosa, cometentse vertaderes atrocitats. Es Duc d'Angulema tractá de posorhi retgit ab un decret donat a Andújar dia 8 d'agost, aont se atribuía una autoritat suprema dins Espanya, lo qual caggué molt tort an es realistes, que'n protestaren vivament, un d'ells es Comte d'Espanya ab ses seues tropes devora Pamplona, declarant que's francesos no eren venguts dins Espanya per comandarhi, sino per ayudarnos a restablirhi sa dignitat i autoritat del Rey. Es Duc d'Angulema va comprendre qu'havia fet llarc, i deixá anar tal varera.

Es Duc se presenta Cadiz a mitján agost, e-hi posa siti, bat s'artilleria ses murades, e-hi obri bretxa dia 20, pren dia 31 «el Trocadero», seguint ses hostilitats ab intermitencies d'armisticiis, fins que dia 1 d'octubre es Govern i ses Corts liberals hagueren de consentir que'l Rey s'unís an es Port de Sta María ab so Duc d'Angulema i demés forsa realistes. Aquell dia acabá aquella funesta i vergonyosa situació constitucional. Comensada dis 7 de mars de 1820, restablintse es Govern «absolut», que en certes coses e-hu va fer casi tan malament, per falta de franc, com es liberals.—Naturalment que's Comte d'Espanya havia de figurar an es cap de sa nova «situació», per arribar a la qual tant i tant s'era desteixinat i sacrificat i ab tanta de noblesa i patriotisme i ab tanta de llealtat an el Rey. No es estrany si dia 14 de desem-

bre següent li concediren sa Gran Creu de la repal i distingida Orde de Carles III i s'li feren Vocal de la «Junta d'oficials Generals» i Aussiliar des Ministre de la Guerra, per fixar ses bases, peu i forsa de qu'havien de constar tant la Guardia Real com ets altres Instituts, Cossos i Armes de s'Exercit, i poc després, l'anomenaren Comandant «en Cap» de sa meteixa Guardia Real.

N'Elioneneta

Això era una fadrineta com un sol. Son pare era es Vey-Orquès, i la tenia tan gelosa, que, per que no la hi saupassen, la tancá dins una torre sense cap escala per pujarhi ni devallarne. Allá dins s'estava aquella al·lotona, tota solineua; pero així meteix s'hi campava bé, perque totes ses coses d'allá dins, totes parlaven i la servien; pero ella les havia de dar menjar. Ventura que's recapte les bastava per vint i quatre hores.

Sabeu quina cosa qu'era alló més de veure! Perque, sol sortint, es llit comensava dir:

—Senyoreta, tenc talent de tant de durla tota sa nit. Es que sap que es tornada de feixugueta així meteix! ¡Que s'aixec per amor de Deu, i que'm don recapte!

I N'Elioneneta no tenia més remey qu'aixicarse en nom del Pare i del Fill i de lo Esperit Sant. Amén.

I tot d'una ja li compareixen ses calsetes i es giponet blanc i es negre, ses faldetes blanques i ses de demunt, es devantalet, es rebosillet y ses sabatetes, y totes aqueixes coses deyen:

—Bon dia tenga, senyoreta! ¡que mos deix posar alló ont mos pertoca des seu cosset!

—¡Hala idól deya ella, ¡feys via, grans polisses! que ja hauria d'estar vestida!

I allá haurieu vist es giponet blanc posarse pe' sa caixa des cos de N'Elioneneta, pero ben atesat, sense ferli gens de botxa a part o banda; i ses faldetes blanques, que passaven p'es cap, i fins que sa colga era a sa cinta, i ella les s'hi subjectava ab ses vetes; i zasl llavó li passava es giponet negre fins que li quedava ben clavet de per tot; i llavó's posaven an es seu lloc ses faldetes de demunt, es devantalet, es rebosillet, ses calsetes i ses sabatetes. A's temps de dir un *Paronostro* romanía tota vestida.

Mentres tant es llensolets i sa vanaveta des llit s'alsaven tot sols i s'espolsaven ben fort, per orejarse, i llavó s'aplegaven, cayguent emplomats demunt sa marfeguetta, perque's matalasset s'alsava d'un cap, pegava unes quantes estrevades, i se doblegava ab so cap demunt es pens.

Sortia N'Elioneneta a sa saleta, i ses cadires, i sa tauleta i es mirayet i totes ses birimboyes penjades pe' sa paret, totes li deyen:

—Bon dia tenga, senyoreta!

—Bon dia i bon any que Deu mos dol deya ella.

—Qu'ha pogudet dormir, senyoreta? deyen aquelles coses totes a la una.

—Massal deya ella.

I ja se'n entrava dins sa cuyna, i allá li donaven es *bon dia* ab una veu ben estillada totes ses coses d'allá dins: s'escaufa-panxes, es fogons, sa carbonera, ses estelles, sa ramutxaya, sa pala, ses ermolles, es llévets, es ventador, sa bufadora, ses grelles, ses cassarolles, es cassolins, ses greixoneres, ses pelles, es calderons, ses olles de terra i ses d'aram, ses greixeres, es murter, sa masseta, sa llossa, s'olla des saim, sa pica des rentador, ses gerres des gerrer, es tassons, es plats, ses cuyeres, ses forquetes, ses guinavetes, sa pastera, es cedasset, es fenyedors, sa reure, sa panera, es cossi i sa caldera de fer bugada, s'aufabia i sa satria de s'oli, es barral des vinagre, de s'arrop i des vin-blanc, s'aufabia de ses olives trencades i sensa trencar, s'olla-colera de sa xuya prima, s'uró de ses figures seques, i tota sa perxada de sobressades, llangonisses, camayots, botifarrons i poltrús i muletetes de saim.

—Senyoreta, deya sa pella, ¡que ja está en boca?

—Si-fa, deya N'Elioneneta.

—¡I de que bereneria? deya sa pella.

—Fé'm un ou estrellat, deya N'Elioneneta.

I allá tot d'una ja veyeu sa pala que posava

1 La me contaren les nobles senyores Exma. Marquesa de Montoliu i D.ª Mercè Cotoner i Allende-Salazar, al cel sien elles, i D.ª Concepció Gual i Togores de Morell, i llavó D.ª Antonia Canyelles i D.ª Concepció Ribes, totes de la Ciutat de Mallorca.

2 Segons mos diu el nostro bon amic D. Antoni M.ª Penya, a Felanitx conten també aqueixa *rondaya*, i an aqueix personatge li diuen: es *Vey-Orquès-dimoni*. ¡Vendrá Orquès de l'Orcus llau, que vol dir infern!

carbó an es fogons, i es carbó que s'encenia, i es ventador qui ventava, i sa pella que's posava dalt es foc, i s'olleta des saim n'hi abocava un bon pilot, i, com comensava a fer xiu xiu zasl sa panereta hi tirava un ou, que's trencava demunt sa vorera de sa pella, i sa closca queya per defora i es blanc i es vermey pegaven demunt es saim bullent, i a l'acte sa pelleta volava de dalt es fogons, perque s'ou ja estava a punt, i el prenia un platet que's posava demunt sa taula, aont ja hi havia un torca-boques estès, un tassonet d'aygo, una forqueta i un retalonet de pa. N'Elioneneta berenava ab una grapada, i llavó deya:

—Ara hem de fer es recapte p'es llit, sa marfega, es matalás, es coixins, ses coixineres, es llensols i sa vanava, qu'han feta bona feyna tota sa nit, aguasantme a mi ben colgada i regositjada mentras voltros reposáveu.

—Si qu'es ver! si qu'es ver! deyen totes ses coses de dins sa cuyna.

I compareixia un cassoli d'oli verjo i una ampolleta d'aygo de roses; se posaven a sa calentoreta des fogons, i, com ja los era entrada sa tebor, deyen:

—¡Senyoreta, en voler!

I N'Elioneneta agafa aquell cassoli i aquella ampolleta, i untava d'oli-verjo tot es llit, i esquitava d'aygo de roses, sa marfega, es matalás, es coixins, ses coixineres, es llensols, sa vanava, i totes aquelles coses deyen:

—¡Per amor de Deu sia, senyoreta, d'aqueix recapte tan bo i tan bo que mos ¡donal! Deu li pac la caritat!

¡que feya llavó N'Elioneneta? Agafava sa panera, i li deya:

—¡Hala panereta! ¡veste'n a plassa, i du'm tot es recapte que s'es mester!

Li obria sa finestra, sa panereta prenia's vol cap a plassa; i al punt ja'n tornava, plena de tot quant s'era mester per la manjua, sensa faltarhi un amén.

I allá totes ses coses meteixes de sa cuyna li aguiaven de dinar i de sopar, demanantli primer ets aguiats que volia; i le hi feyen tot així com deya. I com ella havia sopat, llavó feya aygo de roses per totes aquelles coses de sa cuyna, es rebost i sa saleta, i les esquitava a totes ben esquitades; i alló era es recapte d'elles de cada vint i quatre hores.

¡que no saben com s'ho feya N'Elioneneta per tenir farina? Agafava un saquet de blat ben porgat i ben ple, i ja li deya:

—¡Hala, saquet! ¡veste'n volant volant an es molí. Digués que molguen aqueix blat, i que't posin dedins sa farina. I es moliner ¡que no moltur massa tampoc!

I es saquet prenia es vol pe' sa finestra de sa torre, i ¡cap an es molí! Allá molien es blat, posaven sa farina dins es meteix saquet, molturant es moliner lo just; i es saquet vola qui vola fins a sa torre, aont l'esperava N'Elioneneta, que l'abocava dins sa pastera; i allá es cedasset cern qui cern, fins que n'hi havia gens de farina a cendre.

I com s'acabava's pa, sa farina meteixa s'abocava dins es ribell, una olla d'aygo calenta n'hi royava fins que n'hi havia prou, N'Elioneneta pastava, posava's pans demunt sa post, embolicats ab mitges-llanes, i quant era tou, deya:

—¡Hala posteta! ¡an es forn tens ses feynes! ¡que'l mos coguen bé an aqueix pa, per amor de Deu!

I sa post prenia sa sua cap an es forn. An es forn ja la coneixien; enfornaven es pa; i, en esser cuyt, el treyen, i el posaven de bell nou demunt sa post, que prenia altra volta es bobiot cap a sa torre, i N'Elioneneta ¡ben contenta ab aquell pa blan!

I així se passava la vida N'Elioneneta dins aquella torre.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que son pare, es Vey-Orquès, se plantava cada dia baix d'aquella torre, i deya:

—Elioneneta ma fia, amolle'm un cabeyet, i jo pujaria!

I Na Elioneneta qu'era rossa com sa mel de matx i es seus cabeyes com a fileyons d'or, amollava un cabeyet a son pare, que se enfilava per aquell cabeyet, com una taranta, i pujava dalt sa torre:

Aquella torre estava a's mitx d'un grandió jardí, i N'Elioneneta no més el se poria mirar d'allá dalt, pero no devallarhi. I lo que se mirava més arreu, eren tres rosers distorjos que hi havia su-ran de sa torre, just ab una rosa cadascún en es capcurull, y un la tenia blanca com la neu i s'altre vermeya com la grana i s'altre blava com la paumella.

I voltros perventura direu:—¡I aont s'es vista en lloc may una rosa blava?

Si me feys tal sortida, jo vos diré:—Si no s'es vista may a ses altres bandes del mon, se veyea an aquell jardí. L'embarbarieu de dalt a baix si vos creyéu qu'era un jardí com ets altres aquell de sa torre de N'Elioneneta.

¡Que me'n direu? Ell N'Elioneneta sempre

que hi anava son pare a veurela, amollant-li ella es cabeyet i enfilant-li ell com una taranneta, ella li demanava:

—Pero mon pare, ¿per que son aqueys rosers tan distorjors just ab una rosa an es capcucull? ¿Quina abilitat tenen aqueixes roses, una blanca blanca, s'altre vermeya vermeya i s'altre blava blava?

—Ets massa tenra encara per sebrehu, deya es Vey-Orqués, i sortia a un altre tancat, i la pobra Elienoreta s'havia de pegar sempre un toc a la barra.

Un dia arribà a dir:

—Quant mon pare no'm vol dir que hi ha ab aquestes roses d'assi baix, qualque cosa grossa hi ha de ha ver forsat. Ja sé que faré: quant mon pare tornarà, no li amollaré es cabeyet per pujar, que primer no'n diga per que son aqueixes tres roses d'aqueys rosers distorjos.

Encara no va haver dit això, com iac s'entrega tot xerpat es Vey-Orqués baix de sa finestra de sa torre aont guaytava N'Elienoreta, i ja li diu:

—Elienoreta, ma fia, amolle'm un cabeyet, i jo pujaria!

—No'l vos amollaré, pare meu, que no'm diguen per que son aqueixes tres roses d'aqueys tres rosers que tenui de vora.

—Ets massa tenra encara per sebrehu, fieta meua, diu es Vey-Orqués.

—Massa tenra? diu Na Elienoreta. Ja fa estona ferm que m'han desmiamadal! No'n dic cap gota de llet p'es morros!

—Sí, diu es Vey-Orqués, i no més corres es quinze anys!

—Comes, m'heu dit? respón ella tota remolista. Bona casta de correr, i me tenui tancada dalt aquesta torre, tota solina!

Ell es Vey-Orqués no li volgué dirsa cosa, i se'n va haver de tornar sensa haver pogut pujá dalt de sa torre.

Lo endemà N'Elienoreta guaytava com sempre a sa finestra, escampant se vista per dins aquell jardí.

S'hi entrega tot xerpat es Vey-Orqués, i ja l'escomet ab aquesta:

—Elienoreta, ma fia, amolle'm nu cabeyet, i jo pujaria!

—Digaume primer per que son aqueixes roses d'aqueys rosers, diu N'Elienoreta, i el vos amollaré tot d'una an es cabeyet.

—Ets massa tenra encara per sebrehu, fieta meua! diu es Vey-Orqués.

—Massa tenra i tenc quinze anys? diu N'Elienoreta.

—Quinze anys no son res, fieta meua! diu es Vey-Orqués.

—I jo trop que som ben molts! diu sa pitxorina.

Que me'n direu? Ell es Vey-Orqués encara no hi pogué allargar es coll a dirli a sa seua fia per que eren aquelles roses d'aquells rosers; i ella no li amollà es cabeyet, i ell no pogué pujar dalt sa torre, i se'n hagué de tornar per allà ont era vengut, tot morrotós, mal-aixemús i engronyat.

Es dia que feya tres, s'hi torna entregar, manades fetes, baix de sa finestra de sa torre, aont guaytava N'Elienoreta escampant la vista per tot allò, i ja l'ha escomesa ab aquesta:

—Elienoreta ma fia, amolle'm un cabeyet i jo pujaria!

—El vos amollaré, mon pare, diu ella, si'm deys per que son aqueixes roses d'aqueys rosers. No puc passar pus sensa sebrehu! En tenc massa ganes.

Aquí es Vey Orqués va veure que no tenia altre remey que donar gust a sa fia, o si no'n podia tornar pujar dalt sa torre; i a la fi diu:

—Ja hu val ab aquest encapirronament qu'has pres d'aqueixes roses d'aqueys rosers! Per no sentirte pus, t'ho diré per que son: ¿Vens sa rosa blanca blanca? Idó si la cuien i la tiraven en-terra, tornaria tot això un «camp de neu» tan ample i tan llarc com sa vista poria atènyer. ¿Vens sa rosa vermeya vermeya? Idó si la cuien i la tiraven en-terra, tornaria tot això un «camp de brases» ben ablamades, tan ample i tan llarc com sa vista poria atènyer. ¿Vens sa rosa blava blava? Idó si la cuien i la tiraven en-terra, tot això tornaria un «bras de mar», tan ample i tan llarc com sa vista poria atènyer. Vaja! ¿e-hu saps ara per que son aqueixes roses? ¡Mira quin enfilay de desgracies vendrien si negú les fés servir? ¿que seria de tu i d'aqueixa torre i d'aqueix jardí? No'n cantarien pus galls ni gallines!

N'Elienoreta el s'escoltà ben bé a son pare, no n'hi va perdre cap de parauleta, i li va dir:

—¡Per amor de Deu sia, mon pare! ¡No us ho poreu figurar lo contenta que m'heu feta i es pes que m'heu llevat de demunt! Ara, lo

promés sia atés: jau es cabeyet, i enllauvoshi si voleu.

Li amolla es cabeyet, i es Vey-Orqués ja hi está enfilat, i per amunt fins qu'es dalt sa torre.

E-hi va esser fins horabaixa, tot alabat mirantse aquella fiona seua, que, com més anava, més garrida i bella tornava, que n'hi havia per perdrehi es corbam i s'a i ses magranes. Es Vey-Orqués no li llevava sa vista de demunt, tot embabayat de veurela tan gayarda, tan gentil, tan galanxona.

Qualsevol cosa de messions gos que no's seria aturat de cantarli, si l'hagués sabuda, aquella cansó que's fadrins solen cantar a ses fadrinetes ben garrides ben garrides, i que diu:

—Vos tenui la vermeyor de la flor de la roella, les colors de la poncella, i del liri la blancor.

Hora baixa de tot es Vey-Orqués devallà de sa torre p'es cabeyet que s'amollà N'Elienoreta, com e-hu feya sempre.

L'home no la se poria treure des cap an aquella garridesa may vista de sa seua fiona, i no s'aturava de dir:

—No hi ha vél: es primer fadrinel·lo que la me guipará, se'n enamora; i si ell es també gens ben tayat i playent, la me fa seuvatge an aqueixa revel·lera meua! ¡Massa que hu vetx que no'n tendré alegríal! ¡Que'n tirin d'una passa, si no es així com dic!

JORDI DES RECÓ

(Seguirá.)

Es Servici Militar Obligatori

L'han arribat a implantar a la fi. No estarà obligat tothom a servir igual, sino que ab sos doblers se poren conseguir certes ventatges. Es joves que paguin 2000 pessetes, només servirán 3 mesos es primer any, i llavo dos mesos es dos anys següents (un més cada any). Aquella cantitat s'ha de pagar així: 1000 pess. abans de 15 de janer des primer any; 500 pess. es segón any i 500 es darrer. Es joves que paguin 1000 pessetes, servirán just 10 mesos: 5 mesos es primer any, 2½ es segón i 2½ es darrer. Ses 500, abans de 15 de janer des primer any, i ses altres 500 n'han de pagar la mitat es segón any i s'altra mitat es darrer any.—Es qui pagarán 2000 pess. o bé 1000, estarán francs de servicis mecánics; i si's paguen es vestuari i s'ensellament es qui siguen de cavalleria, porán anar a dormir a ca-seua i menjar fora des corder.—En cas de guerra, tots e-hi haurán d'anar, hagen pagades aquelles cantitats o no n'hagen pagada cap.—Es qui vulguen pagar ses 2000 pess. o bé ses mil, han d'acudir an es Govern Militar i an es pobles a sa Bal·lia, presentant ab sa sollicitud una copia de sa carta de pagament espedida de sa Delegació d'Hisenda.—E-hi ha que tenir en conte qu'han acursada sa mida: en lloc d'esser 1'545 metres, només han d'esser 1'500 m., això es, un metre i mita just.

Més sobre es darrer debat polític

Com en parlàrem dissapte passat, només vàrem retreure de sa part bona En Maura i En Lacierva. ¿Vol dir això que noltros no tenguem per ben bons i més acostats an es nostro pensar En Salaberry, En Senante i En Mella? No; si no diguérem res d'aqueys, no va esser per res d'això. Si de noltros dependia, tots es diputats i senadors de ses Corts serien des pelatge d'En Salaberry, d'En Senante i d'En Mella, que se'n desferen admirablement an aquest darrer debat polític, i fiblaren de casta forta En Canalejas ab tots es liberals, republicans i demés re-

volucionaris. En Mella sobre tot se posá a gran altura; es qu'es un orador de lo més capdal qu'ha tengut Espanya. ¡Sa nostra enhorabona més en entusiasta an aqueys grans oradors (En Maura, En Mella, En Lacierva, En Salaberry i En Senante) que an es darrer debat polític dugueren tan magníficament la veu de s'antirrevolucionisme espanyol!

Es Congrés de sa Llibertat

Ets anticlericals de Barcelona se passaren p'es cap de ferhi un Congrés que eclipsás es Congrés Eucaristic que's catolics férem entany a Madrid. Es Congrés de Barcelona havia d'esser molt més gros que no aquell. Això eren es contes d'ets anticlericals; pero les son sortits tan errats aquey contes, que's seu Congrés ha resultat un fracás colossal. Sa sessió inaugural l'hagué de presidir un escrivent de la Sala de Barcelona, i no hi assistí casi negú, i a ses altres sessions e-hi han acudit per l'estil. De manera que ses rates e-hi poren córrer per tot sensa topar casi cap persona. Esqu'aquells pocs que hi van, ni a persones arriben.

Asada radical

En feren una i grossa es republicanots de Saragossa diluns passat. S'aplegaren unes deu mil persones per veure beneir i posar sa primera pedra des mausoleu qu'han d'alsar an aquell caporal republicà, D. Lloaxim Costa, que's morí ara fa un any, havent rebut es sagrament de s'Estrema Unció. E-hi havia ses Autoritats i tot lo més granat de Saragosa. Idó bé, com es Capellá des Cementeri comensá sa bendició de sa primera pedra, es republicanots que hi havia alsaren un avalot de crits, siulos, remeulos i brams contra tal bendició. Ni p'es Governador ni per negú volgueren callar. ¡Així practiquen sa llibertat es depubicanots! La volem tota per ells i gens p'es qui no pensen com ells! ¡Es que no hi ha gent més intolerant ni més despotica qu'aqueys republicanots! ¡Deu les do seny i coneixement i vergonya! ¡Amén!

Secció local

Han visitada sa nostra Redacció dos confreres novells «El Grano de Mostaza» de Sóller i «Villa de Andraig» que venen ben resoltos a sortir cada dissapte. Sien benvenguts i que Deu los do bona sort en tot. Establim es canvi ab ells. «El Grano de Mostaza» es cosa des Congregants marians d'allá i per lo meteix d'un caràcter religiós ben accentuat, lo qual mos agrada ferm. Lo que no mos agrada tant, es que sia en castellá, senzillament per que no hi creym ab so castellá de Sóller, no per que aquells congregants no'n sapien, sino per que serveix poc ferm per fer sa proproganda que's simpátic confrere vé a fer.—«Villa de Andraig» diu que no tindrà caràcter «religiós» ni «irreligiós», «clerical» ni «anticlerical», ni res de polític, ni de «republicà» ni de «monárquic», i que tota sa seua idea es de trebayar pe' s'instrucció, educació i moralisació. Posa un articlel en mallorquí de D. Gabriel Maura, al cel sia i sa célebre poesia «El Pi de Formentor» de Mn. Costa i Llobera. Lo demés está en castellá. No hi creym tampoc ab so castellá d'Andratx, per lo que hem dit de Sóller. Pregam an es confrere andritxol que's fixi en que, si tothom a sa

gent d'Andratx les diu «andritxols», toca escriure «Andratx» i no «Andraig», qu'es sarel d'aquell adjectiu.

Diumenge passat sa «Jovintut de la Penya» va fer una eixida an «es Port». A les vuyt des mati aquella «jovenea» s'hi espitxá ab 42 carros, això es, 126 soeis ab so Cap des partit conservador, es nostro bon amic D. Juan Amer i demés Presidents des diferents organismes conservadors i l'«amo'n Francese» des Rafal», que no hi poria faltar.

A les nou i mitja foren an es Port passant tots per devant ca's Bal·le d'allá, l'amo Antoni Ferrer i Ordines. Oyeixen missa a les deu i llavo se'n van a saludar el Sr. Bal·le i l'obsequia sa banda de guiterres i bandurries fentli una partida de tocades, lo millor que seberen. A mitx-dia D. Juan Amer los convida tots a dinar a sa fonda de Ca-Na-Pasta, i va esser lo que's diu un bon dinar. E-hi va haver brindis pe'sa prosperidat i floreixensa de sa Jovintut Conservadora, qu'ha d'esser una barrera contra ses males corrents que desloriguen s'orde social, tuden ses costums i ataquen sa Relligió i ses Institucions fonamentals de sa Nació. Tot seguit s'aixeca un glosador, En Bartomeu Palmer i Durán, i en tirá un ratx de gloses ben a ferir. Llavo a les quatre sa banda de guiterres i bandurries se posa a tocar i al punt e-hi va haver tota sa gent des Port aplegada, xalanthi a les totes. Hora baixa, content i alegre tothom, aquella jovenea pujaren an es carros i carretons, i ja li varen haver copat cap a la vila. Va esser una bauxa que deixá bona boca a tothom.—I ara, per acabar, direm: «¡Quina llástima que de ses dues Jovintuts Conservadores que hi ha a Manacor, no se'n fassa just una! ¡Quina gran cosa que seria! ¡O si a Manacor tota sa gent conservadora de rel s'arribassen a comprendre que ab ses seues divisions lo que fan es favorir i fer bons ets altres, es contraris que no n'hi hauria d'haver nescia dins Manacor! Es qui ha sentit siular, que hi pos bé atenció per amor de Deu!

Ets Exercicis de ses Fides de la Parrissima son anats pro w bé, gracies a Deu. El P. Mudoy ha fets molt bon sermons i ses al·lotes e-hi han acudit a la vela.

Es Carnaval va un poc fret, lo qual bé poreu creure que no mos sap gayre greu. ¡Bons estam noltros per anar de fresses! No'n poreu veure pintada cap.

Fa setmanes que no mos arriba es nostro bon confrere El Anunciador. Mos sabria greu qu'hagués tengut res de nou.

Demá comensen a la Parroquia ses Cornt'hores del Cor de Jesús. Allá tenim ses feynes es bons manacorins, i no a fer avalot esquitxantse, socorrantse o ortigantse i altres coses pitjors. No som inimics des divertiments honests. Sí, sa gent s'ha de divertir així meteix, pero bé i honestament, sensa deixar es solc de sa lley de Deu.

Es passat a Manacor de Quefe de sa Presó d'aquí D. Tomás Coll, fa unes quantes setmanes. Sia ben vengut.